

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.III.22.061/2017/4. szám

A tanács tagjai: Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

. Döme Attila előadó bíró

Salamonné dr. Piltz Judit bíró

A felperesek: I. rendű

II. rendű

III. rendű

A felperesek képviselője:

. Németh Péter Ügyvédi Iroda

(ügyintéző: dr. Németh Péter ügyvéd)

Az alperes: alperes

Az alperes képviselője:

. Kiss Ferenc Kálmán ügyvéd

Az alperesi beavatkozó:

beavatkozó

A per tárgya: kártérítés

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Törvényszék 12.Pf.20.104/2017/5/I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Örmendi Járásbíróság 2.P.20.337/2013/66.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak - külön felhívására - 178.700 (százhetvennyolcezer-hétszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Néhai Sz.S. az I. rendű felperes házastársa, a II. és III. rendű felperesek édesapja volt. 2012. december 7-én a munkáltatója tehergépjárművét vezetve Sz-ről K. irányába haladt, amikor

észrevette, hogy út mentén meghibásodott tehergépkocsi vesztegel. Úgy döntött, segítséget nyújt és a meghibásodott tehergépjárművet a helyszínről elvontatja. Segítségnyújtás közben az elvontatandó tehergépjárműbe hajtott az alperes által üzemeltetett IVECO típusú teherautó. Az ütközés következtében néhai Sz.S. és a meghibásodott tehergépjármű vezetője is elhaláloztak.

- [2] A káreseményt megelőzően az I. rendű felperes pénztárosként dolgozott az S.T. alkalmazásában. Néhai Sz.S-t a G. Kft. alkalmazta gépkocsivezetőként. Az I. rendű felperes havi jövedelme 105.000 forint, házastársáé 110.000 forint volt. Ezen kívül néhai Sz.S. Ausztriában végzett kertészeti munkát kéthetente egy-egy alkalommal. Ezt a tevékenységét a halálát megelőző négy évben rendszeresen folytatta V.A-val közösen. Általában márciustól szeptember végéig jártak ki Ausztriába, alkalmanként 8-10 órát dolgoztak, és átlagosan napi 100 eurónyi jövedelemre tettek szert. A tevékenységet nem bejelentett munkavállalóként végezték, a részükre fizetett munkabér után az adók és egyéb közterhek levonása, megfizetése nem történt meg.
- [3] Az alperes pernyertessége mellett beavatkozó biztosító az I. rendű felperesnek 1.500.000 forint, a II. és III. rendű felpereseknek személyenként 1.000.000-1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést fizetett, ezen kívül megtérítette a gyászruhák költségeinek 50%-át, és a gyász hirdetés költségét.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [4] Az I. rendű felperes keresetében további 3.000.000 forint nem vagyoni és 6.000.000 forint vagyoni kár megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A II. rendű felperes keresete 1.000.000 forint, a III. rendű felperesé 2.000.000 forint nem vagyoni kár megtérítésére irányult. Az I. rendű felperes a vagyoni kárigényei között jövedelempótló járadékigényt is érvényesített. Ezt néhai házastársának az Ausztriában szerzett mellékjövedelme baleset miatti elmaradására alapította, évi 1.100 euróban jelölte meg, és néhai házastársának 62. életévéig számított 14 évre kiterjedően összesen 4.620.000 forint összegben kérte megtéríteni.
- [5] Az alperes a felperesek keresetének jogalapját nem vitatta, a vagyoni és nem vagyoni kártérítési igényüket azonban megalapozatlannak tartotta, hivatkozva arra, hogy biztosítójának peren kívüli teljesítése folytán a felmerült kár megtérítése megtörtént. Az alperes pernyertessége érdekében beavatkozó biztosító csatlakozott az alperes érdemi ellenkérelméhez.

Az első- és másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy fizessen

meg az I. rendű felperesnek nem vagyoni kártérítés címén 2.500.000 forintot, vagyoni kártérítés címén 2.699.184 forintot és ezek kamatait, továbbá 2017. január 1. napjától véghatáridő nélkül évente 78.000 forint költségpótló járadékot. Kötelezte továbbá az alperest, hogy fizessen meg a II. és III. rendű felperesek részére személyenként 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítést.

[7] Az I. rendű felperes jövedelempótló járadékigényét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 355. §-a szerinti elmaradt vagyoni előny fogalma alá tartozó kisegítő jövedelemként részben találta alaposnak. V.A. tanúvallomását hitelesnek fogadta el annak bizonyítására, hogy az I. rendű felperes néhai házastársa a halálát megelőző években évente hét hónapon keresztül, havi két alkalommal, alkalmanként 100 euró jövedelemre tett szert az ausztriai munkavégzés révén. A tanúvallomás alapján sem következtetett azonban arra, hogy ezt a tevékenységét 62. életévének eléréséig végezhetette volna a baleset hiányában. Értékelte, hogy az Európai Unión belül szigorodnak a munkavégzés szabályai, az egyes hatóságok a járulék- és közteherfizetési kötelezettség elmulasztása esetén komoly szankciókat alkalmaznak a szabályokat megsértő munkavállalókkal és munkáltatókkal szemben, ezért kétségesnek találta, hogy néhai Sz.S. ezt a tevékenységét a jövőben is a korábbiak szerint folyamatosan végezhetette volna. Az elsőfokú bíróság mérlegeléssel az igény érvényesíthető időtartamát 2013. január 1. napjától az ítélelethozatal időpontjáig, 2016. december 31. napjáig vette figyelembe. Ekként a kártérítés összegét négyszer 1.400 euró, összesen 5.600 euró alapulvételével a 2015. január 1-jei árfolyamnak megfelelő 1.787.184 forintban számította, és késedelmi kamatainak megfizetésére is kötelezte az alperest.

[8] Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet fellebbezett részében helybenhagyta. A jövedelempótló járadékfizetési kötelezettségen alapuló marasztalási összeget támadó fellebbezési indokok közül tévesnek találta azt az érvelést, hogy az elsőfokú bíróságnak az I. rendű felperes tekintetében a baleset előtti, valamint a baleset utáni jövedelmét meghatározott szempontok szerint össze kellett volna vetnie. Az adott tényállás mellett ezt szükségtelennek találta, figyelemmel arra, hogy az I. rendű felperes néhai házastársa Ausztriában alkalmanként, de rendszeresen végzett munkát, és ennek eredményeként önálló jövedelemre tett szert, az I. rendű felperes keresete pedig ennek pótlására irányult. A marasztalási összeg meghatározása körében az elsőfokú bíróság által kifejtett indokokat is osztotta. Kiegészítette azokat azzal, hogy a határ menti településekről történő napi átjárással megoldható alkalmi munka lehetősége köztudomású, ezzel külön költség nem merül fel, a dolog természetéből adódóan a külföldi munkaadókkal szerződés kötésre nem feltétlenül kerül sor, és az ilyen jövedelem után közterhek fizetése sem történik. A rendelkezésre álló tanúvallomást megfelelő

és elégséges bizonyítéknak találta az alkalmi munkákból származó jövedelem igazolására, mind annak tényleges megszerzése, mind az összege vonatkozásában. Egyetértett az elsőfokú bíróságnak a járadékszámítás időtartamára vonatkozó indokaival is.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezése és a járadék iránti követelés elutasítása iránt. A másodfokú bíróság által megsértett jogszabályként a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. §-át, 206. §-át, valamint a 357. § (1) bekezdését és 358. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [10] Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok az „I. rendű felperes” (helyesen: néhai házastársa) baleset előtti ausztriai jövedelmét pusztán a tanúvallomás alapján bizonyítottak tekintették, továbbá a baleset előtti és utáni jövedelem összehasonlítását sem végezték el. Álláspontja szerint a szükséges bizonyítás felvételének elmulasztásával megsértették a Pp. 164. §-át, az elégtelen bizonyítás eredményének téves értékelése pedig a Pp. 206. §-ába ütköző, okszerűtlen mérlegelést eredményezett. Hiányolta a jövedelem összetevőinek kimutatását is, szükségesnek tartva a közterhek tisztázását is a járadékalap megállapításához.
- [11] Sérelmezte a Ptk. 357. § és 358. § (1) bekezdései alkalmazásának elmaradását is. Álláspontja szerint e jogszabályi rendelkezések a tartásra kötelezett jövedelmének elmaradásával keletkező életszínvonal-csökkenést engedik figyelembe venni, arra nem adnak lehetőséget, hogy a bárhonnán, bármilyen forrásból szerzett jövedelem a baleset előtti és utáni jövedelmek közül kiemelésre kerüljön, és külön jogcímként érvényesíthető legyen. E felfogást a PK 46. számú állásfoglalásban kifejtettekbe ütközőnek látta. Hivatkozott arra, hogy a jogerős döntés megtöri a Kúria Mfv.I.10.719/2012. számú eseti döntésében, valamint a BH2004. 412. és BH 2017.6.185. szám alatt közzétett eseti döntésekben tükröződő egységes bírói gyakorlatot.
- [12] Az I. rendű felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.
- [14] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdésének megfelelően a felülvizsgálati kérelem korlátai között bírálta felül.
- [15] A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 272. § (2) bekezdése szerint

megjelölt jogszabálysértések és azok előadott jogi indokai tekintetében vizsgálta felül.

- [16] Az I. rendű felperes elhunyt házastársa Ausztriában szerzett jövedelmének kiesése miatt, jövedelempótló járadék címén érvényesített kártérítési igényt. Az elsőfokú bíróság e kiesett pénzbevételelt a házastársak olyan kiegészítő jövedelmének tekintette, amelyet a Ptk. 355. § szerinti elmaradt vagyoni előny fogalma alá sorolt. E kereseti követelést az elsőfokú bíróság által megítélt részében a másodfokú bíróság is alaposnak találta, a döntés jogi alapja tekintetében e részében nem egészítette ki, és nem módosította az elsőfokú ítélet indokolását. Arra helyesen mutatott rá az alperes a felülvizsgálati kérelmében, hogy e kereseti kérelem elbírálása körében nem mellőzhető a Ptk. 358. §-ának az alkalmazása. Az igény alapja ugyanis nem saját jövedelem elvesztése, hanem közeli hozzátartozó, házastárs jövedelmének kiesése. Olyan háztartási bevétel, amelyet a jogosult a házastársi közös gazdálkodás keretében élvezett. A Ptk. 358. § (1) bekezdése szerint a baleset következtében meghalt személy által eltartottak olyan összegű tartást pótló járadékot igényelhetnek, amely szükségleteiknek - a tényleges, illetőleg az elvárhatóan elérhető keresetüket (jövedelmüket) is figyelembe véve - a baleset előtti életszínvonalon való kielégítését biztosítja. Az alperes a felülvizsgálati kérelmében nem vitatta, hogy házastársának elhalálózása folytán az I. rendű felperes a Ptk. 358. § (1) bekezdésében foglalt feltételek teljesülése esetén tartást pótló járadékot igényelhet. Azt vitatta, hogy ennek a törvényi feltételei teljesültek volna, illetőleg hiányolta ezek perbeli vizsgálatát.
- [17] A szükséges bizonyítás felvételének elmulasztásával kapcsolatos felülvizsgálati álláspont azonban nem helyes. A Ptk. 358. § (1) bekezdésén alapuló tartást pótló járadékot a Ptk. 356-357. §-aiban foglalt jövedelempótló járadéktól eltérően nem tiszta matematikai műveletek eredményeként kell számítani. Meghatározásának keretét a balesetben elhunyt hozzátartozó által az eltartottnak közvetlenül vagy közvetett módon juttatott, az eltartott megélhetési alapját ténylegesen képező összeg adja, és a mérlegelés legfőbb szempontja a jogosult baleset előtti életszínvonalának változatlan biztosítása. A mérlegelés során tekintetbe kell venni a jogosult elvárhatóan elérhető keresetét, jövedelmét is. A Ptk. 358. § (1) bekezdése alapján teljesítendő járadék összegét tehát e szempontok figyelembevételével, becslés útján kell meghatározni. Ezért önmagában azzal még nem sértették meg az eljáró bíróságok a Pp. 164. §-át és 206. §-át, hogy a kereset tárgyává tett jövedelem összetevőinek vizsgálatát, a közterhek mibenlétét és mértékét a jogvita elbírálásához szükséges tények feltárása körében mellőzték. E kérdéseknek azért nem tulajdonítható kiemelt jelentőség, mert a jogosult szempontjából, az ő igényének elbírálása tekintetében annak van jelentősége, hogy a káreseményt megelőzően a balesetben

elhunyt hozzátartozója révén ténylegesen milyen megélhetési forráshoz jutott, függetlenül attól, hogy az arra rakódó közterhek megfizetésre kerültek-e vagy sem. Azaz a befolyó, ténylegesen felhasználható összeg az irányadó.

[18] Ezt az eljárt bíróságok tanúvallomás alapján állapították meg. E tanúvallomás alkalmas és az adott körülmények között elégséges is volt a kiesett jövedelem megszerzésének, valamint összegének a megállapítására. Nem volt vitatott, hogy e jövedelmet az I. rendű felperes elhunyt házastársa a foglalkoztatási, adózási, társadalombiztosítási szabályok megsértésével szerezte. Ezért okirati bizonyítékot reálisan nem lehetett várni, annak megkövetelése az egyébként polgári jogi szempontból alapos igény érvényesítését közjogi, adminisztratív szempontok figyelembevételével lehetetlenítette volna el. A kihallgatott tanú vallomását legfeljebb a külföldi foglalkoztató tanúkenti kihallgatásával lehetett volna kiegészíteni, ez azonban az alaposnak talált igény összege, a külföldi bizonyításfelvétel nehézségei és a rendelkezésre álló vallomás hitelessége mellett indokolatlanul eredményezte volna a per elhúzódását. A tanúvallomás hitelességével kapcsolatosan alapos kétség nem merült fel, annak ellentmondó peradat nincs, így megfelelő bizonyosságot adott az érdemi döntés kialakításához.

[19] A tartást pótló járadék meghatározása körében a kiesett jövedelem összegének megállapítása mellett a jogosult saját jövedelmét és szükségleteit is fel kell mérni. Vizsgálni kell, hogy ténylegesen milyen életszínvonalat biztosított a károsultnak az elmaradt tartás, és annak kiesése az életszínvonalában milyen változásokat eredményezett. Az I. rendű felperes jövedelme a bizonyítási eljárás során feltárásra került. A háztartásba befolyó jövedelmek felhasználására vonatkozó bizonyítás nem széles körű, ennek ellenére a Kúria állást tudott foglalni a felülvizsgálati eljárás tárgyává tett igény alapossága kérdésében. Megállapította, hogy az I. rendű felperesnek és elhunyt házastársának a rendszeres munkavégzéssel elért belföldi havi jövedelme közel azonos mértékű volt: az I. rendű felperesé havi 105.000 forint, házastársáé 110.000 forint; emellett az elhunyt házastárs külföldi munkavégzése eredményeként havi 200 euró jövedelemre is szert tettek, ami ingadozó árfolyam mellett kb. egy további fél havi jövedelmet, havonta 50-60.000 forint körüli összeget jelentett. Az I. rendű felperes és házastársa belföldi jövedelme alacsony mértékű volt, szűkös megélhetést biztosított. A mellékjövedelem, bár az összjövedelmen belül arányaiban jelentősnek minősült, továbbra is beosztó életmódot tett csak lehetővé. Erre pusztán az összegek nagyságából következtetni lehet. Ismert az is, hogy a háztartás költségei fajlagosan annál kevésbé terhelik a közös háztartásban együtt élők önállóan szerzett jövedelmeit, minél többen járulnak hozzá jövedelmeikkel a közös háztartási kiadásokhoz. Mindezek figyelembevételével nyilvánvalónak tekinthető, hogy az

összjövedelem 3/5 részének kiesése rendkívül súlyos életszínvonalbeli csökkenést eredményezne az I. rendű felperes számára. Az is belátható, hogy a 2/5 rész kiesése, azaz az elhunyt házastárs belföldi jövedelme hiányában a megmaradt rész gyermekekkel megosztott önálló felhasználása mellett sem emelkedik az I. rendű felperes balesetet megelőző életszínvonala. Ezért a felülvizsgálati eljárás tárgyává tett igényt a Kúria is egészében megalapozottnak találta, annak leszállítására sem látott okot.

- [20] A fentiekre tekintettel a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alkalmazásával a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel támadott részében hatályában fenntartotta, mert a határozat az anyagi jogszabályoknak megfelel, és olyan eljárási szabálysértés nem történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.

Záró rész

- [21] A felülvizsgálati kérelem eredménytelensége folytán a felülvizsgálati eljárás költségeinek viselésére a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperes köteles. Az I. rendű felperesnek a felülvizsgálati eljárásban költsége nem merült fel. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján meghatározott és az állam által előlegezett eljárási illeték megfizetésére az alperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján köteles.
- [22] A Kúria a határozatát a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül hozta meg.

Budapest, 2018. október 3.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Döme Attila s.k. előadó bíró, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági ügyintéző
HM